

ANDER ILLEGAAL WERK

een poging wilt wagen om een nieuw record te vestigen, dan laat ons dat koud! Ik geef u nu over aan deze heren. *Auf Wiedersehen!*¹

'Deze heren' (Schreieders ondergeschikten) gingen aan het werk. Grün werd ernstig mishandeld, men sloeg hem o.m. bijna al zijn tanden uit zijn mond. Het 'verhoor' duurde onafgebroken bijna drie dagen en nachten ('een uur of zestig, zeventig', schatte Grün zelf²). Al die tijd verzweeg hij gegevens die aan zijn ondervragers al lang bekend waren: het adres van mej. Rebel, het adres waar Ridderhof hem in Brussel ondergebracht had, en alles wat hij van Ridderhof en van Oord wist. Veel 'nieuws' kon hij de *Sicherheitspolizei* niet meedelen: de illegale werkers met wie hij contact had gehad, leefden ondergedoken en hoe het er bij SOE in Engeland uitzag, was aan Giskes en Schreieder al tot in de kleinste bijzonderheden bekend – niettemin werd Grün er over doorgezaagd, tot aan de rantsoenen in Engeland toe en, wat het huis betrof waarin de SOE-agenten tijdens hun opleiding woon- den, tot aan 'de kleur van de tegels van de badkamer' toe.³ Grün zou de oorlog overleven.⁴ Zijn slecht-voorbereide missie is voor de illegale pers van geen enkel nut geweest.

★

Meer succes had, enkele maanden later, een tweede missie, ditmaal toevertrouwd aan de geheime agent Hans Biallosterski. Anders dan Grün, die zich in bezet gebied hoogst onwennig had bewogen, kende Biallosterski die eind '43 naar Engeland onsnapt was, terdege de gevaren die een geheim agent

¹ J. Grün: *Ik was geheim agent*, p. 82-83. ² Getuige J. Grün, *Eng.*, dl. IV c, p. 442.

³ A.v. ⁴ Op donderdag 7 september '44 moest in Utrecht het proces tegen Grün en een aantal illegale werkers (van wie twee ten huize van van Oord gewoond hadden) beginnen, maar in de 'Dolle-Dinsdag'-crisis werd de groep op 5 september haastig naar de Duitse gevangenis te Lüttringhausen geëvacueerd. Hun dossiers raakten zoek. Grün werd tenslotte bevrijd in Hannover.

Ook van Oord was gearresteerd, eind januari '44 namelijk – hij werd begin september '44 uit Vught naar Sachsenhausen getransporteerd en overleefde eveneens de oorlog. Uit de gegevens met betrekking tot zijn persoon blijkt dat hij een nogal 'wilde' illegale werker geweest is, maar het lot dat hem na zijn arrestatie trof, weerlegt de veronderstelling dat hij, zoals Ridderhof, ooit een *V-Mann* van de Duitsers is geweest. Dat was ook de conclusie waartoe de justitie na de bevrijding kwam, overigens pas na twee-en-een-half jaar. Al die tijd was van Oord geïnterneerd geweest.